

Stichting NHL Stenden Hogeschool

Bachelor Vaktherapie

Beperkte opleidingsbeoordeling

243A2022.07

Samenvatting

In november 2022 is de bestaande bacheloropleiding Vaktherapie van NHL Stenden Hogeschool op locatie in Leeuwarden bezocht door een visitatiepanel van NQA. De opleiding is een voltijdsopleiding, met een vierjarige en een twee en een halfjarige verkorte route. Studenten die de vierjarige route kiezen kunnen afstuderen als dramatherapeut of als beeldend therapeut. Studenten die de verkorte route kiezen kunnen afstuderen als muziektherapeut of als beeldend therapeut. De verkorte route is bedoeld voor studenten die al werkervaring hebben in de hulpverlening en ervaring hebben met het vaktherapeutisch middel muziek of beeldende vorming. Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief** en geeft voor alle standaarden het oordeel **voldoet**.

De opleiding Vaktherapie van NHL Stenden Hogeschool slaagt er goed in om studenten een levendige en afwisselende en tegelijk duidelijk gestructureerde leeromgeving aan te bieden, waarin de werkpraktijk centraal staat. Dit wordt in grote mate bereikt door het deskundige en gedreven opleidingssteam. Het panel ziet een ontwikkelingsgerichte attitude in het team, welke zowel uit de gesprekken als de zelfevaluatie is gebleken. De opleiding houdt via de contacten met de werkveldadviescommissie, de beroepsverenigingen en het Landelijk Overleg Opleidingen Vaktherapie goed in de gaten wat speelt in de maatschappij en het werkveld en waar ontwikkelkansen liggen.

De opleiding heeft volgens het panel een duidelijke eigen identiteit waarmee zij zich best nog meer mag profileren: die van een opleiding tot onderzoekende therapeut met ruime artistieke vaardigheden. Het panel ziet een opleiding waarin studenten eigen regie kunnen nemen, zichzelf gedurende de gehele opleiding kunstzinnig kunnen blijven ontwikkelen en geschoold worden in gedegen N=1 onderzoek. Het werkveld beschrijft de 'NHL Stenden-vaktherapie-student' als communicatief, initiatiefrijk en goed georganiseerd. Deze studenten betrekken de stagebegeleider actief in hun leerproces, zijn goed doordrongen van de route die ze volgen en kunnen daar ook op reflecteren. Daarbij legt de opleiding de nadruk op behandeling én begeleiding van de cliënt.

Dit beeld heeft zich goed vertaald in profiel en uitgangspunten van de opleiding. Het panel spreekt zijn waardering uit voor de heldere opbouw van het curriculum dat toeleidt naar de te behalen leerresultaten. Alumni en praktijkbegeleiders waarmee het panel gesproken heeft, zijn positief over de koppeling tussen onderwijs en praktijk. De opleiding vormt de basis, stages geven invulling aan het werkplekleren en zorgen, via casussen en opdrachten, weer voor een mooie terugkoppeling naar dat onderwijs.

De opleiding krijgt de aanmoediging om nog meer in te zetten op uitwisseling en netwerken: uitwisseling tussen studenten onderling: tussen de jaren en tussen de verschillende disciplines. Maar ook tussen professionals: tussen docenten van de verschillende vaktherapie-opleidingen en door als opleiding nog meer samenwerking met alumni en werkveld te zoeken. Ook is het mooi als studenten meer gestimuleerd worden deel te nemen aan de verschillende nationale en internationale netwerkverbanden en hun faciliteiten zoals webinars, databanken en congressen. Daarnaast pleit het panel ervoor te onderzoeken hoe het afstuderen efficiënter ingericht kan worden met meer variëteit aan toetsvormen en daardoor meer ruimte voor het praktijkgerichte karakter van de opleiding.

Tenslotte, het panel ziet dat er veel aankomt voor de opleiding: aansluiting bij een nieuw cluster, ontwikkeling van een nieuw landelijk beroepsprofiel en een nieuw te ontwikkelen curriculum. Zij

wil de opleiding daarom meegeven te staan voor de (Friese) haven die ze gekozen heeft: houd koers en focus. Ook ter bescherming van het gedreven en ambitieuze team.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** voor zowel de voltijd als de verkorte route aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De opleiding hanteert het Landelijk Domeinprofiel Bacheloropleidingen Vaktherapeutische Beroepen (LOO VTB 2016) en het Beroepscompetentieprofiel Vaktherapeut (FVB, 2020). Als kenmerkend voor de vaktherapeut benoemt de opleiding de professionele en methodische inzet van het vaktherapeutisch middel (muziek, drama of beeldend) om de cliënt te begeleiden en/of behandelen. De opleiding stimuleert studenten eigen regie te voeren op het studieprogramma, vraaggestuurd te leren, het vak te profileren en minisymposia te organiseren. Het panel vindt dat de leerresultaten logisch samenhangen met de vier leerlijnen en de toetsing zoals beschreven in de competentiematrix. Het concrete therapeutische handelen zou hier volgens het panel nog meer zichtbaar in mogen worden. Ook pleit het panel voor explicietere aandacht voor ondernemerschap in het curriculum voor een nog betere aansluiting op de beroepspraktijk.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** voor zowel de voltijd als de verkorte route aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het beroepscompetentieprofiel en het landelijke opleidingsprofiel zijn leidend voor de inhoud en toetsing van het programma. Het programma is overzichtelijk, duidelijk, stevig qua inhoud en er is een samenhangend geheel van vier leerlijnen. Het opleidingsprogramma is ontwikkelingsgericht, wat wil zeggen dat stapsgewijs wordt toegewerkt naar het bachelor eindniveau. Gedurende de studiejaren is er een groei in complexiteit en zelfstandigheid met een ontwikkeling van overwegend aanbodgestuurd onderwijs in jaar 1 naar meer vraaggestuurd in jaar 4. Op het gebied van onderzoeksvaardigheden is er een goede samenwerking met het lectoraat die duidelijk zichtbaar is door het hele curriculum. De opleiding wordt gedragen door een deskundig, ambitieus en praktijkgericht docententeam. Het docententeam is vanwege de leeftijdsopbouw afgelopen jaren flink vernieuwd. Nieuwe docenten geven aan zich thuis te voelen in het team en goed ingewerkt en begeleid te zijn. Ook studenten geven aan zich gezien en gehoord te voelen. Het panel waardeert de flexibiliteit in het programma, met veel eigen regie voor studenten in jaar 3 en 4. Tegelijk ziet zij ook de nadelen hiervan en wil zij de opleiding adviseren voor de voorgenomen curriculumvernieuwing de flexibele route goed te evalueren en daarbij met name te letten op flexibiliteit qua inhoud.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** voor zowel de voltijd als de verkorte route aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het geheel aan toetsen en beoordeling is valide, betrouwbaar, transparant en onafhankelijk. De opleiding heeft volgens het panel een passend toetsbeleid geformuleerd, ingericht op basis van de beroepstaken uit het landelijk opleidingsprofiel (LDP). Er wordt getoetst in een mix van formatief handelen en summatieve toetsing. De afgelopen jaren is gefocust op de doorontwikkeling en implementatie van het formatieve handelen. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling maar vraagt daarbij ook oog te houden voor de werkdruk van docenten. Het panel vindt de opzet van het afstuderen en de structuur helder maar veelomvattend. De wijze van toetsing, met vier omvangrijke schriftelijke eindonderdelen, zorgt voor een hoge werkdruk, zowel bij studenten als docenten. De academiebrede examencommissie is proactief, denkt mee over het verbeteren van het toetsbeleid en heeft zicht op goede aspecten en op verbeterpunten van de opleiding.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** voor zowel de voltijd als de verkorte route aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Studenten studeren af op het beoogde eindniveau en beheersen na afstuderen de beroepstaken en de negen daarvan afgeleide leerresultaten. Dit komt terug in de vier onderdelen van het afstuderen (methodiek, vaktherapeutisch middel, onderzoek en stage). De praktijk- en afstudeerfase van de verkorte route is volledig gelijk aan die van het vierjarig programma, behalve dat de studenten van de verkorte route een vrijstelling hebben voor de minor. Het panel vindt het een sterke keuze van de opleiding zich hard te maken voor het N=1 onderzoek. Zij vindt het wel goed en belangrijk dat de opleiding daarbij oog houdt voor voldoende variatie in onderzoeksmogelijkheden om het onderzoekend vermogen van studenten breder te stimuleren en te blijven aansluiten bij vragen uit de praktijk en behoeften van studenten. Alumni voelen zich goed voorbereid en ervaren in de praktijk de waarde van de opleiding. Het panel moedigt de opleidingen aan om alumni nog sterker en gestructureerder aan zich te binden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	8
Schets van de opleiding / Karakteristiek	10
Basisgegevens opleiding	11
Terugblik vorige visitatie	11
Beoordeling NVAO-standaarden	12
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	13
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
Standaard 3 Toetsing	22
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	22
Eindoordeel over de opleiding	28
Aanbevelingen	29
Bijlagen	30
1. Bezoekprogramma	31
2. Bestudeerde documenten	32

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande bacheloropleiding Vaktherapie van NHL Stenden Hogeschool. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van NHL Stenden Hogeschool en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2019 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 8 november 2022. Het visitatiepanel bestond uit:

De heer prof. drs. J.T. (Johannes) Junker (voorzitter, domeindeskundige);

De heer J. (Jan) Vandromme (domeindeskundige);

Mevrouw dr. A.C. (Annemarie) Abbing (domeindeskundige);

Mevrouw A.J.W. (Annemarie) Hylkema (studentlid).

Mevrouw drs. P.R. (Patricia) Molegraaf, senior auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding Vaktherapie is ingedeeld in de visitatiegroep hbo bachelor Vaktherapie. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze vijftien dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering, opleidingsvarianten en studieroutes, zoals opgenomen in bijlage 2.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Ter voorbereiding op de visitatie is er een vooroverleg geweest. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezoekdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de

voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezochtdag om (inloopspreekuur). Van deze gelegenheid is door een student gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, dat is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

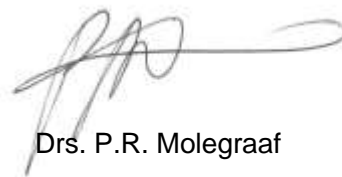
Utrecht, januari 2023

Panelvoorzitter

Prof. drs. J.T. Junker

Auditor

Drs. P.R. Molegraaf

Schets van de opleiding / Karakteristiek

Vaktherapie is een verzamelnaam voor de vaktherapeutische beroepen: beeldende therapie, danstherapie, dramatherapie, muziektherapie, psychomotorische therapie en speltherapie. De bacheloropleiding Vaktherapie van NHL Stenden Hogeschool wil vaktherapeuten afleveren die specialist zijn in het methodisch toepassen van muziek-, drama, of beeldende interventies, met als doel de gezondheid van mensen te bevorderen en hun netwerk te versterken. Studenten maken vanaf het begin van de opleiding de keuze voor een vaktherapeutisch middel en daarmee een specialisatie richting drama, beeldend of muziek.

De opleiding is een voltijdsopleiding, met een vierjarige en een twee en een halfjarige verkorte route. Studenten die de vierjarige route kiezen kunnen afstuderen als dramatherapeut of als beeldend therapeut. Studenten die de verkorte route kiezen kunnen afstuderen als muziektherapeut of als beeldend therapeut. De verkorte route is bedoeld voor studenten die al werkervaring hebben in de hulpverlening en ervaring hebben met het vaktherapeutisch middel muziek of beeldend vormen. Ook studenten die bij de start van de bachelor in het bezit zijn van een minor of een propedeutisch, bachelor- of mastergetuigschrift van een Nederlandse hogeschool of universiteit, kunnen vrijstellingen aanvragen. Op 1 oktober 2022 volgden 209 studenten de voltijd opleiding en 68 studenten de verkorte variant.

De landelijke opleidingen Vaktherapie hebben er gezamenlijk voor gekozen om per 1 september 2023 ingedeeld te worden in het domein Gezondheidszorg, in plaats van het domein Gedrag en Maatschappij. Reden voor hen is dat binnen de vaktherapie voornamelijk sprake is van individuele gezondheidszorg. Vaktherapie valt binnen NHL Stenden Hogeschool al binnen de Academie Gezondheidszorg, tevens de thuisbasis van de bachelor Verpleegkunde, de master Health Innovation en de Ad Zorg & Technologie. Deze academie is één van de veertien academies die sinds de fusie tussen NHL en Stenden in 2018 zijn ontstaan. Op het gebied van onderzoek wordt samengewerkt met het lectoraat Small n-designs/methodisch werken. Daarnaast is in 2016 de coöperatie KenVak (Lectoraat Kennisontwikkeling Vaktherapie) opgericht, een lectoraat waarin zeven hogescholen participeren met opleidingen gericht op één of meer vaktherapeutische beroepen, waaronder ook Vaktherapie van NHL Stenden.

In het kader van de toekomstige indeling in het domein Gezondheidszorg zal vanuit het Landelijk Overleg Opleidingen Vaktherapie (LOO) het landelijk opleidingsprofiel (LDP) ge-update worden. Aansluitend hierop zal binnen de opleiding Vaktherapie van NHL Stenden het curriculum vernieuwd worden vanaf 2024.

Curriculum

Het onderwijsprogramma is uitgewerkt in negen leeruitkomsten met twee sets niveaubeschrijvingen, één voor jaar 1 & 2 en één op eindniveau voor jaar 3 & 4. De leeruitkomsten zijn verdeeld in vier leerlijnen: vaktherapeutisch middel¹, methodiek, onderzoek en praktijk. Het curriculum van de voltijd en de verkorte route is schematisch weergegeven in tabel 2 en 3 bij standaard 2.

---

¹ Onder vaktherapeutisch middel verstaat de opleiding het middel - muziek, drama of beeldend - dat therapeutisch wordt ingezet om de problematiek of stoornis van de cliënt te behandelen.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	Vaktherapie (Arts Therapies)
ISAT-code CROHO	34644
Oriëntatie en niveau opleiding	X hbo 0 wo
Niveau opleiding	0 associate degree X bachelor 0 master
Graad	Bachelor of Arts
Aantal studiepunten	240 ECTS
Variant(en) incl. een evt. 3 jarig traject voor VWO bij een hbo-bacheloropleiding	Voltijd (inclusief verkorte route)
Afstudeerrichtingen	Beeldende therapie, Dramatherapie, Muziektherapie
Eventueel nieuwe afstudeerrichtingen	Indien van toepassing, anders weglaten
Opleidingslocatie(s)	Leeuwarden
Onderwijstaal	Nederlands

Terugblik vorige visitatie

Tijdens de vorige visitatie in 2016 zijn de voltijd en verkorte variant beoordeeld met een 'voldoende'. De commissie noemde als positief punt dat de opleiding zeer attent is op het verder verbeteren van de opleiding. De commissie ondersteunde het voornemen van de opleiding om de relatie met de praktijk in het eerste jaar te verstevigen en vroeg aandacht voor de leeromgeving van de beperkte variant muziektherapie. Ook werden verschillende aandachtspunten geformuleerd voor het verbeteren van de afstudeerfase.

Het panel vindt dat de opleiding actief met alle aanbevelingen aan de slag is gegaan. De opleiding heeft een sterkere integratie van praktijk in het onderwijs van jaar 1 en 2 gerealiseerd. Tijdens de vorige visitatie was de curriculumvernieuwing van 2016 slechts deels ingevoerd. Het curriculum van jaar 1 en 2 is in resp. 2017 en 2018 aangepast met een groter praktijkdeel dan in de oude opzet. In jaar 1 zijn drie praktijkweken ingericht waarin beroepsoriëntatie centraal staat en in jaar 2 zijn twee praktijkdagen per week ingericht gedurende het gehele studiejaar. Daarnaast zijn de methodiekopdrachten vanaf de stage in jaar 2 direct gekoppeld aan de praktijk. Binnen onderzoek heeft de opleiding gekozen voor het doen van N=1 onderzoek vanaf studiejaar 2016-2017. Hierdoor wordt, aansluitend op de wens van de commissie, meer aandacht besteed aan de evidentie voor de werkzaamheid van vaktherapie in het vakgebied. Ook zijn sinds 2019 regelmatig scans van de eindwerken uitgevoerd door de toetscommissie in opdracht van de examencommissie.

De leeromgeving van de variant muziektherapie is verbeterd doordat er na de fusie tussen NHL en Stenden een beter uitgerust en ingericht muzieklokaal beschikbaar is.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding volgt het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel met vastgestelde beroepstaken en van daaruit geformuleerde leerresultaten op bachelorniveau. De beoogde leerresultaten zijn inhoudelijk relevant voor het beroepsdomein van de vaktherapeut. Wel zou het concrete therapeutische handelen hier volgens het panel duidelijker zichtbaar in mogen zijn. Het panel vindt dat de leerresultaten logisch samenhangen met de vier leerlijnen en de toetsing zoals beschreven in de competentiematrix. De opleiding stimuleert studenten eigen regie te voeren op het studieprogramma, vraaggestuurd te leren, het vak te profileren en minisymposia te organiseren. Dit wordt herkend bij het werkveld. De beoogde leerresultaten worden regelmatig met het werkveld afgestemd. De opleiding heeft een werkveldadviescommissie die vier maal per jaar bijeenkomt en betrokken wordt bij belangrijke ontwikkelingen en kalibratie van eindwerken. Voor een nog betere aansluiting op de beroepspraktijk beveelt het panel aan om ondernemerschap een nog duidelijker plek in het onderwijs te geven.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

Het panel stelt vast dat het beroepsprofiel van de voltijd en verkorte variant goed aansluit op het beroepsdomein en op de eisen van de beroepspraktijk. De opleiding hanteert het Landelijk Domeinprofiel Bacheloropleidingen Vaktherapeutische Beroepen (LOO VTB 2016) en het Beroepscompetentieprofiel Vaktherapeut (FVB, 2020). Als kenmerkend voor de vaktherapeut benoemt de opleiding de professionele en methodische inzet van het vaktherapeutisch middel (muziek, drama of beeldend) om de cliënt te begeleiden en/of behandelen. De opleiding stimuleert studenten eigen regie te voeren op het studieprogramma, vraaggestuurd te leren, het vak te profileren en minisymposia te organiseren. Uit de gesprekken van het panel met het werkveld blijkt dat zij dit terug zien bij de 'NHL Stenden-student'. Deze vaktherapie studenten zijn volgens hen communicatief en initiatiefrijk, bewaken hun planning en betrekken de stagebegeleider actief in hun leerproces. Ze zijn goed doordrongen van de route die ze volgen, pakken eigen regie en kunnen daarop reflecteren. Om nog meer aan te sluiten op de beroepspraktijk beveelt het panel aan om ondernemerschap een nog duidelijker plek in het onderwijs te geven. Dit om tegemoet te komen aan de gehoorde behoefte bij alumni om meer kennis te hebben van hoe je als zelfstandig beroepsbeoefenaar na de studie een eigen praktijk op kunt zetten, met aandacht voor netwerkvorming, ethiek en wet- en regelgeving.

Beoogde leerresultaten

In het landelijk opleidingsprofiel (LDP) wordt uitgegaan van elf beroepstaken waarvoor zes generieke en zes vakspecifieke competenties zijn geformuleerd. In het LDP is per competentie uitgewerkt welke onderdelen van de Body of Knowledge and Skills (BoKS) hieraan gekoppeld zijn. De opleiding heeft op twee thema's een eigen accent gelegd: onderzoek (beroepstaak 10)

en begeleiding (eigen toevoeging van beroepstaak 5b), zie tabel 1. Voor onderzoek legt de opleiding specifiek het accent op onderzoek naar de effecten van een interventie op het niveau van de individuele cliënt. De studenten leren, in de vorm van een N=1 onderzoek, op systematische wijze een evaluatie op te zetten, uit te voeren en te rapporteren gericht op de werking van een behandeling of methode (evidence-based). Daarnaast wil de opleiding het vakgebied breed benaderen en legt zij de nadruk op behandeling én begeleiding.

Beroepstaken	
Cliëntgebonden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legt contact en bouwt een therapeutische /werkrelatie op; 2. Redeneert en opereert vanuit een vaktherapeutische rationale; 3. Verricht vaktherapeutische aanmelding, observatie en diagnostiek; 4. Voert vaktherapeutisch behandelplan uit en evalueert het effect; 5. a. Hanteert de eigen vakdiscipline t.b.v. de behandeling van cliënten. b. Hanteert de vakdiscipline ten behoeve van het begeleiden, coachen en trainen van cliënten en de signalering en preventie van problematiek bij cliënten (eigen uitbreiding).
Organisatiegebonden	<ol style="list-style-type: none"> 6. Werkt samen en stemt af met collega vaktherapeuten en andere disciplines en opdrachtgevers rondom behandeling; 7. Stemt werkzaamheden af op beleid vanuit de organisatie, professioneel netwerk, etc en werkt (mee) aan innovatie; 8. Beheert randvoorwaarden betreffende vaktherapeutische praktijk of discipline.
Professiegebonden	<ol style="list-style-type: none"> 9. Ontwikkelt en onderhoudt vaktherapeutische competenties en professionaliseert en profileert de beroepsuitoefening; 10. Voert direct aan de eigen praktijk gerelateerd onderzoek uit en/of participeert in wetenschappelijk onderzoek; 11. Brengt kennis en ervaring over aan anderen.

Tabel 1 Beroepstaken van de vaktherapeutisch professional (LOO VTB, 2016), aangevuld met een opleidingseigen uitbreiding van beroepstaak 5 (5b).

Om te kunnen bepalen of de student in staat is om de beroepstaken uit het LDP uit te voeren heeft de opleiding negen generieke leerresultaten opgesteld. Deze zijn gelijk voor de voltijd en de verkorte route, aangezien de verkorte route afgeleid is van de voltijdopleiding:

1. Zelfstandig klinisch redeneerproces doorlopen, in praktijk brengen & evalueren (LDP1,3,4)
2. Zelfstandig functioneren in organisatie (LDP 6,7,8)
3. Kennis & ervaring overbrengen op anderen (LDP 11)
4. Reflecteert op eigen handelen binnen therapeutische driehoek (LDP 9)
5. Aan de praktijk gerelateerd onderzoek uitvoeren (LDP 4,10)
6. Innovatieve interventiebeschrijving ontwikkelen conform richtlijnen (LDP 2,7)
7. Vrij bewegen in het medium (LDP5,8,9)
8. Zelfstandig eigen werk onderzoeken en analyseren (LDP5,8,9)
9. Reflecteren op eigen en andermans mediumprocessen en betekenis (LDP 5,8,9)

In het Coursedocument Vaktherapie zijn deze uitgewerkt in twee sets niveaubeschrijvingen (voor jaar 1 & 2 en jaar 3 & 4) en gekoppeld aan de LDP beroepstaken en competenties. Het landelijk profiel koppelt de competenties expliciet aan de vijf Dublin Descriptoren, het NLQF en de CanMEDS rollen. Het panel stelt daarom vast dat de beoogde leerresultaten overtuigend voldoen aan de (inter)nationale eisen die worden gesteld aan het hbo-bachelorniveau en de Dublin Descriptoren (LOO VTB, 2016, bijlage G). Als aanvulling daarop wil het panel de opleiding meegeven dat de therapeutische relatie meer zichtbaar mag worden in de leerresultaten, bijvoorbeeld in de uitwerking hiervan in de eindwerken. In de eindwerken ziet het panel het praktijkgerichte, concrete handelen met betrekking tot het opbouwen, omgaan met en afronden van een therapeutische relatie en de impact hiervan op het persoonlijk functioneren van de vaktherapeut/student nu niet zo duidelijk terug.

Afstemming met het werkveld

Het panel is van mening dat de beoogde leerresultaten voldoende met het werkveld worden afgestemd. De opleiding heeft een werkveldadviescommissie die vier maal per jaar bijeenkomt. Uit de gevoerde gesprekken tijdens de visitatiedag en vanuit de zelfevaluatie concludeert het panel dat de opleiding de adviezen van deze commissie serieus neemt. Ter voorbereiding op de visitatie is de werkveldadviescommissie betrokken bij de SWOT-analyse van de opleiding. In studiejaar 2021-2022 is een visiebijeenkomst georganiseerd met de werkveldadviescommissie en is tevens een eindwerk methodiek gekalibreerd met de commissie.

De opleiding houdt verder ook zicht op ontwikkelingen in en behoeften van het werkveld door contacten met de stagebegeleiders en de inzet van gastdocenten. Studenten en alumni zijn enthousiast over gastlessen en workshops. Het panel moedigt de opleiding aan deze uitwisseling nog structureler te verankeren in de opleiding, met studiedagen voor en door het werkveld maar ook door uitwisseling van docenten tussen de landelijke opleidingen onderling. Het panel ziet daarnaast dat de opleiding heel betrokken is binnen diverse netwerken maar dat de koppeling naar de FVB (Federatie Vaktherapeutische Beroepen) en de betrokken beroepsverenigingen zoals de NVBT (Nederlandse Vereniging Beeldende Therapie) en de NVDT (Nederlandse Vereniging voor Dramatherapie) nog zichtbaarder gemaakt kan worden voor studenten. Bijvoorbeeld door hen actief te wijzen op webinars, congressen, symposia en beschikbare kennis op hun kanalen.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het programma zit inhoudelijk goed in elkaar en de beoogde leerresultaten zijn herkenbaar in de vier leerlijnen van het curriculum, zo stelt het panel vast. Studenten zijn positief over de samenhang tussen de leerlijnen en de duidelijke koppeling van het onderwijs aan de praktijk. Gedurende de studiejaren is er een groei in complexiteit en zelfstandigheid met een ontwikkeling van aanbodgestuurd onderwijs in jaar 1 naar meer vraaggestuurd in jaar 4. Op het gebied van onderzoeksvaardigheden is er een goede samenwerking met het lectoraat die duidelijk zichtbaar is door het hele curriculum. Het panel waardeert de flexibiliteit in het programma, met veel eigen regie voor studenten in jaar 3 en 4. Tegelijk ziet zij ook de nadelen hiervan en wil zij de opleiding aanbevelen voor de voorgenomen curriculumvernieuwing de flexibele route goed te evalueren. Het panel heeft de indruk dat de flexibele route voor de studenten eerder flexibiliteit geeft in tijd dan in inhoud. Het panel is van mening dat de opleiding de studiebegeleiding duidelijk inricht met aandacht voor de individuele student. Studenten voelen zich gekend en weten bij wie zij terecht kunnen met vragen. Zowel studenten, alumni en werkveld zijn positief over het docententeam. Docenten zijn praktijkgericht, goed benaderbaar en betrokken. Het panel ziet dit terug en waardeert dit zeer. Tegelijk wil zij het management wel vragen de balans tussen de ambities voor de komende jaren en de werkdruk scherp te bewaken.

Onderbouwing

Opzet en inhoud programma

Het curriculum van de voltijd en de verkorte route is onderstaand schematisch weergegeven in tabel 2 en 3. Het curriculum is opgebouwd vanuit vier doorgaande leerlijnen: vaktherapeutisch middel, methodiek, onderzoek en de praktijk. Deze leerlijnen komen ieder leerjaar terug waarbij er gedurende de studiejaren een groei is in complexiteit en zelfstandigheid met een ontwikkeling van aanbodgestuurd onderwijs in jaar 1 naar meer vraaggestuurd in jaar 4.

Het eerste jaar bestaat uit vier blokken waarin de oriëntatie op het beroep centraal staat. Dit komt terug in de praktijkweken waarin professionals colleges en workshops verzorgen en studenten het werkveld bezoeken. Het tweede jaar bestaat uit twee semesters waarin studenten naast de lessen twee dagen per week een oriënterende stage lopen. Het derde en vierde jaar vormt de praktijk- en afstudeerfase waarbinnen een vrije keuzeminor van 30 EC valt en een behandelstage van 1008 uur. In deze stage staat het zelf behandelen volgens het klinisch redeneerproces centraal. Studenten kunnen daarbij kiezen voor één jaar stage met aansluitend een halfjaar onderzoek binnen een praktijkinstelling of anderhalf jaar stage en onderzoek gecombineerd.

De opzet van het verkorte programma is vergelijkbaar met die van het vierjarige programma waarbij het vaktherapeutisch middel muziek de plaats inneemt van drama. Studenten doen voor de verkorte route een intake-assessment op basis waarvan generieke vrijstellingen worden toegekend. Het eerste en tweede jaar zijn in de verkorte route gecombineerd tot een programma van een jaar, waarbij dezelfde leerresultaten gelden

als in het reguliere traject. De praktijk- en afstudeerfase van de verkorte route is gelijk aan die van het vierjarig programma, behalve dat de studenten van de verkorte route een vrijstelling hebben voor de minor.

Curriculum Ba Vaktherapie VT			
Jaar 1 (propedeuse, 4x 15 EC)			
Observeren Modules: Methodiek I Beeldend/Drama I Onderzoek I SLB I	Diagnosticeren Modules: Methodiek II Beeldend/Drama II Onderzoek II SLB II	Indiceren Modules: Methodiek III Beeldend/Drama III Onderzoek III SLB III	Behandelen Modules: Methodiek IV Beeldend/Drama IV Onderzoek IV SLB IV
Jaar 2 (2x 30 EC)			
Oriënteren in de praktijk Modules: Methodiek V Beeldend/Drama V Onderzoek V		Van begeleiden naar behandelen in de praktijk Modules: Methodiek VI Beeldend/Drama VI Onderzoek VI	
Jaar 3 en 4 (30 + 90 EC)			
Vrije keuzeminor		Praktijk- en afstudeerfase	
Praktijk- en afstudeerfase Modules: Stage (42 EC) Methodiek VII (18 EC) Beeldend/Drama VII (18 EC) Onderzoek VII (12 EC)		Praktijk- en afstudeerfase	

Tabel 2 Curriculum Ba Vaktherapie VT (4-jarig programma).

Curriculum Ba Vaktherapie VT VERKORTE ROUTE	
Jaar 1 (Propedeuse, 30 EC onderwijs + 30 EC vrijstellingen)	
Observeren, Diagnosticeren, Indiceren en Behandelen Modules: Methodiek II, III en IV Beeldend/Muziek III en IV Onderzoek I en III SLB III	Intake-assessment (vrijstellingen) Modules: Methodiek I Beeldend/Muziek I en II Onderzoek II en IV SLB I, II en IV
Jaar 2 (2x 30 EC)	
Intake-assessment (vrijstellingen) Modules: Methodiek V Beeldend/Muziek V Onderzoek V	Van begeleiden naar behandelen in de praktijk Modules: Methodiek VI Beeldend/Muziek VI Onderzoek VI
Jaar 3 en 4 (30 + 90 EC)	
Intake-assessment (vrijstellingen)	Praktijk- en afstudeerfase
Vrije keuzeminor	Praktijk- en afstudeerfase
Praktijk- en afstudeerfase Modules: Stage (42 EC) Methodiek VII (18 EC) Beeldend/Muziek VII (18 EC) Onderzoek VII (12 EC)	Praktijk- en afstudeerfase

Tabel 3 Curriculum Ba Vaktherapie VT (verkorte route).

Er is samenhang in het programma doordat de leerlijnen gelinkt zijn aan elkaar en aan de praktijk. Centraal staan de praktijk en de beroepsproducten die daarbij horen. Studenten werken bijvoorbeeld aan een behandelplan, behandelbespreking, producttypering, evaluatief onderzoek en een minisymposium. Zij werken daarbij samen in kleine groepen, soms gemixt vanuit de drie disciplines muziek, drama en beeldend. Vanuit het studentenhoofdstuk in de zelfevaluatie en de gesprekken met het panel blijkt dat studenten positief zijn over de samenhang tussen de vier leerlijnen en de duidelijke koppeling van het onderwijs aan de praktijk. Zij vinden de vakken goed aansluiten op elkaar en waarderen de grote rol van de praktijk: “wat we leren in de methodieklessen kunnen we toepassen in de praktijk en wat we in de praktijk ervaren kunnen we weer meenemen naar de lessen”.

Het panel vindt de opzet van het programma helder; wel pleit zij voor nog meer contact en onderlinge uitwisseling zowel tussen de jaarlagen als tussen de verschillende disciplines. Het panel heeft mooie voorbeelden hiervan gezien zoals in de tweedejaars methodieklessen waar eerstejaars studenten als acteurs een therapiegroep vormen voor tweedejaars studenten. Dit soort uitwisseling zorgt voor een verdere verrijking en verdieping van het onderwijs en sluit goed aan op de in de zelfevaluatie geformuleerde, en door het panel gehoorde, wensen van de studenten om meer interdisciplinair samen te werken.

Daarnaast vindt het panel het heel goed dat er een theoretisch degelijke basis wordt gelegd met een selectie van therapeutische modellen en methodieken. Er zouden echter aanvullend meer therapeutische modellen en methodieken aangereikt mogen worden om studenten te leren kiezen voor de meest passende aanpak. Vanuit een verscheidenheid aan methoden uit de verschillende vaktherapeutische middelen kunnen studenten dan een onderbouwde keuze maken voor een aanpak die zo nauw mogelijk aansluit bij de problematiek van de casus en zo ook een link legt naar wetenschappelijk geëvalueerde effectieve benaderingen. Tevens wordt aangeraden om de moduloboeken en studiehandleidingen te updaten met recente wetenschappelijke internationale literatuur en gebruik hiervan door studenten aan te moedigen.

Flexibele leeromgeving

Het panel waardeert de flexibiliteit in het programma, met veel eigen regie voor studenten in jaar 3 en 4. Tegelijk ziet zij ook de nadelen hiervan zoals het soms (bijna) individueel volgen van een bepaalde route en de hogere werkdruk voor docenten door het veel meer op maat werken. Het panel ziet wel dat docenten oog hebben voor studenten die afwijkende routes volgen en studenten actief helpen bij het aansluiten bij andere werk- of intervisiegroepen. Daarnaast vraagt het panel zich af of er een verband is tussen de eigen regie, met de soms zeer individuele routes, en het relatief hoge aantal langstudeerders binnen de opleiding. Het panel vindt het positief dat de opleiding sinds een aantal jaren meer houvast biedt door studenten voor de start van jaar 3 een scenario (bouwplan) te laten maken voor de invulling van de laatste twee jaren. Het panel beveelt de opleiding aan om voor de voorgenomen curriculumvernieuwing goed te kijken naar de flexibele route die nu vooral keuze in tijd uitdrukt. Eigen regie is een sterk punt, waardevol als voorbereiding op de beroepspraktijk, maar wellicht kan het accent van tijdsbepaling meer naar inhoudsbepaling gaan voor het aanspreken van de eigen regie. Daarbij kan flexibiliteit in de vorm van veel keuzemogelijkheden extra druk op studenten leggen omdat dit veel vraagt van de zelfregulatie. Ook van de organisatie en docenten vraagt het de nodige inspanning en flexibiliteit om af te stemmen op deze individuele trajecten.

Onderzoekend vermogen

Onderzoek heeft een prominente plek in het curriculum als één van de vier leerlijnen. Het N=1 onderzoek is vormgegeven in samenwerking met het aan de academie Gezondheidszorg en

academie Social Studies verbonden lectoraat Small *n*-designs ter versterking van effectief en methodisch werken in Zorg en Welzijn en de lector N=1 onderzoek. In jaar 1 bestaat het onderzoeksprogramma vooral uit het kennismaken met praktijkonderzoek en toepassen van theorie hierbinnen. In jaar 2 voeren de studenten deels in groepsverband een mini N=1 onderzoek uit gekoppeld aan de praktijk waar zij stagelopen. In de praktijk- en afstudeerfase voeren de studenten individueel een volledig N=1 onderzoek uit in de praktijk, waarbij ze een behandel-evaluatie uitvoeren bij een cliënt uit de praktijk. Studenten kunnen hierbij hun eigen ontwikkelde interventiebeschrijving evalueren die onderdeel is van het methodiekexamen. Het panel ziet dat er een duidelijke opbouw is binnen de leerlijn onderzoek en studenten zo goed voorbereid worden op het afsluitende onderzoek. Studenten leren stapsgewijs onderzoeksvaardigheden ontwikkelen. Het panel ziet dat er de goede samenwerking met de lector is en een duidelijk geformuleerde visie op onderzoek waarbij de opleiding met N=1 studies wil bijdragen aan het verzamelen van evidentie voor de werkzaamheid van vaktherapie. Hierbij kan als kanttekening gemaakt worden dat de student zowel de therapeut-in-opleiding als de onderzoeker is. Het gaat om een leeronderzoek waarbij het onderzoekend vermogen van de student gestimuleerd wordt. Het panel raadt aan om te evalueren in hoeverre het gebruik van een vaststaand format en een analysetool het onderzoekend vermogen stimuleert.

Internationalisering

Internationalisering heeft afgelopen jaren meer aandacht gekregen binnen het curriculum, onder andere in methodiekcasussen en doordat het een symposiumthema is geworden. Recent heeft de opleiding het plan "Internationaliseringsbeleid Vaktherapie GZ 2022-2025, Hoe kunnen wij als opleiding meer interculturele sensitiviteit ontwikkelen?" geschreven. Dit wordt vanaf dit studiejaar verder ingevuld met concrete acties. De opleiding organiseert daarnaast uitwisselingen en werkweken in het buitenland. In de praktijk- en afstudeerfase kunnen studenten kiezen voor een exchange-programma, een Grand Tour en/of voor een stage (eventueel gekoppeld aan onderzoek) in het buitenland. De opleiding participeert in het ECArTE-netwerk (European Consortium for Arts Therapies Education) en het EFAT (European Federation of Arts Therapy). Elk jaar vindt er overleg plaats en één keer in de twee jaar wordt er een congres georganiseerd, waaraan docenten en studenten van de opleiding deelnemen. Het panel vindt de aandacht voor internationale netwerken positief en raadt aan ook hier de studenten actief bij te betrekken en hen te attenderen op mogelijkheden hierin te participeren.

Begeleiding

Het panel vindt dat de opleiding studenten op een betrokken en laagdrempelige manier begeleidt. Studenten zijn positief over de benaderbaarheid en behulpzaamheid van docenten. Het onderwijs binnen de opleiding kenmerkt zich ook door de kleinschalige aanpak en de sociale interactie tussen studenten en medewerkers. De persoonlijke ontplooiing van studenten staat centraal. Het panel herkent dit in de gesprekken die zijn gevoerd met studenten en docenten. Men kent elkaar en studenten ontvangen gerichte feedback om hun leerproces te stimuleren.

Bij het vormgeven van hun persoonlijke leerroute krijgen studenten begeleiding die opgebouwd is uit meer begeleid leren in jaar 1 naar meer eigen regie en zelfstandigheid in de praktijk- en afstudeerfase. In het eerste jaar is er een studieloopbaan-leerlijn (SLB) waarin studie- en loopbaanoriëntatie centraal staan. In het tweede jaar worden zelfsturende leerteams (ZLT) gevormd, waarin studenten samen werken aan het behalen van leerdoelen die iedereen individueel opstelt en die zijn afgeleid van de leerresultaten. In jaar drie en vier is de praktijkdocent aanspreekpunt voor de student gedurende de gehele praktijk- en afstudeerfase. De regie ligt in deze jaren voornamelijk bij de student, die zelf moet aangeven of en wanneer hij

begeleiding nodig heeft. Naast de coaching door de praktijkdocent kan de student ook feedback halen en brengen in de super- en intervisietrajecten.

De opleiding investeert actief in de begeleiding van langstudeerders. Er is een werkgroep langstudeerders, bestaande uit drie docenten en de teamleider, die docenten als begeleider aan studenten koppelt voor extra begeleiding. Het panel is van mening dat de opleiding de studiebegeleiding duidelijk inricht met aandacht voor de individuele student. Studenten voelen zich gekend en weten bij wie zij terecht kunnen met vragen.

Docenten

De opleiding wordt verzorgd door een team van 31 leden, met een formatie van ongeveer 15 FTE, dat onderwijs verzorgt voor ongeveer 300 studenten. Uit het docentenoverzicht blijkt dat de inhoudelijke expertise en de praktijkervaring bij de docenten ruim voldoende aanwezig is. Bijna alle docenten hebben ervaring als therapeut in de richting van muziektherapie, beeldende therapie of dramatherapie. Een deel van de docenten is nog steeds werkzaam als vaktherapeut.

Uit de stukken en gesprekken concludeert het panel dat studenten het zeer waarderen dat ze les krijgen van docenten die vaak zelf nog deels in de praktijk staan, als kunstenaar of als vaktherapeut. Door het vertrek van pensioengerechtigde docenten zijn er in de afgelopen twee jaar relatief veel nieuwe docenten aangenomen met veel actuele praktijkkennis. Het merendeel van de docenten is mastergeschoold, twee docenten zijn gepromoveerd en een docent is bezig met een PhD traject.

Het panel is positief over de wijze waarop de docenten zich hebben georganiseerd. De organisatie is gericht op samenwerken in teamverband. De docenten maken onderdeel uit van resultaatverantwoordelijke teams. Taken en verantwoordelijkheden zijn verdeeld over teamleden en commissies. Er zijn duo's van jaarcoördinatoren en teamleden kunnen eigenaar zijn van onderwijsgerelateerde thema's als internationalisering, SLB en Blackboard. Daarnaast zijn er vakgroepen ingericht (drama, beeldend en muziek, onderzoek en methodiek), waarbinnen overleg plaatsvindt zonder aansturing van de teamleider.

Het panel concludeert uit de documentatie en de reacties van studenten dat de docenten betrokken zijn bij het ontwikkelproces van de studenten. De studenten geven aan dat docenten goed benaderbaar zijn en dat ze tijdens hun opleiding adequaat worden begeleid. De communicatie is zeer direct en laagdrempelig. De studenten geven aan dat de door hen geadviseerde verbeteringen herkenbaar worden opgepakt en doorgevoerd. De sterke punten die genoemd worden in de alumni-enquête van juni 2022 hebben vooral betrekking op het docententeam: betrokken, goede begeleiding, persoonlijke aandacht, laagdrempelig, bereikbaarheid, tijd nemen, kennis en ervaring, bevlogen, liefde voor het vak.

De werkdruk is hoog en dat is gezien de grote veranderingen in de afgelopen jaren ook te begrijpen. De eindfase vraagt (mogelijk) ook veel van het team qua organisatie en flexibiliteit, en omdat er relatief veel werkstukken (vier per student) op eindniveau getoetst moeten worden waarvoor het vierogenprincipe geldt. Het panel adviseert het management om de balans tussen de ambities voor de komende jaren en de werkdruk scherp te bewaken.

Voorzieningen

Voor het fysieke onderwijs heeft de opleiding een aantal vaklokalen tot haar beschikking. Elke richting heeft eigen praktijklokalen met bijbehorende specifieke materialen. In deze vaklokalen vinden alle lessen vaktherapeutisch middel en vaak ook de methodieklessen plaats. Er zijn vier lokalen met materialen en machines voor beeldende vorming. Er is een eigen dramalokaal met spelmateriaal, kleding, licht en rekwisieten. Indien mogelijk wordt voor uitvoeringen ook gebruik gemaakt van het theater van de opleiding Docent Drama. Er is een muzieklokaal met een breed aanbod aan muziekinstrumenten. Het panel vindt de faciliteiten passend bij de opleiding en is positief over de ruime mogelijkheden voor studenten om zelfstandig in de ateliers te werken.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding heeft volgens het panel een passend toetsbeleid geformuleerd, ingericht op basis van de beroepstaken uit het LDP. Er wordt getoetst in een mix van formatief handelen en summatieve toetsing. De afgelopen jaren is gefocust op de doorontwikkeling en implementatie van het formatieve handelen. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling maar vraagt daarbij wel oog te houden voor de werkdruk voor docenten.

Het panel vindt de toetsuitvoering duidelijk en gestructureerd. Het toetsprogramma weerspiegelt de vier leerlijnen in het curriculum, met horizontale en verticale samenhang. Dit wordt door studenten waarmee het panel gesproken heeft duidelijk herkend en gewaardeerd. Het panel heeft een doorsnede van de toetsen en beoordeling kunnen inzien. Daaruit concludeert het panel dat de beoordelingen valide en betrouwbaar zijn. De opleiding werkt met vaststaande scoring rubrics, waarin de competenties in verhouding tot de leeruitkomsten inzichtelijk zijn gemaakt. Het panel vindt dit overzichtelijk en gestructureerd maar adviseert voor sommige toetsen deze structuur iets meer los te laten en meer uit te gaan van een holistische benadering. Het panel vindt de opzet van het afstuderen en de structuur helder maar veelomvattend. De wijze van toetsing, met vier omvangrijke schriftelijke eindonderdelen, zorgt voor een hoge werkdruk, zowel bij studenten als docenten. Het panel moedigt de opleiding aan te onderzoeken hoe het afstuderen efficiënter ingericht kan worden met een meer holistische beoordeling en grotere variëteit aan toetsvormen waardoor meer ruimte is voor de praktijk.

Onderbouwing

Toetsbeleid

De opleiding heeft volgens het panel een passend toetsbeleid geformuleerd. Dit is van toepassing op zowel de voltijd als de verkorte route. Het toetsbeleid is ingericht op basis van de beroepstaken uit het LDP. Als belangrijkste uitgangspunten hierbij noemt de opleiding het toetsen van studenten op beroepsproducten en het leggen van de nadruk op het ervaringsgericht toetsen in de praktijk. Dit sluit goed aan op het DBE-onderwijs (Design Based Education) van NHL Stenden. Er wordt getoetst in een mix van formatief handelen en summatieve toetsing. De afgelopen jaren is gefocust op de doorontwikkeling en implementatie van het formatieve handelen. Er is een opbouw van kleinere vooral summatieve toetsen bij aanvang van de studie naar grotere, complexere taken die meer zelfstandigheid en onderzoekend vermogen van de student vragen. De frequentie van de summatieve toetsen neemt dan af. Er is veel ruimte voor feedbackmomenten om het leren te stimuleren. Studenten waarmee het panel gesproken heeft, geven aan dat zij dit van summatief naar formatief toetsen waarderen. Het past voor hen goed bij het meer zelf regie nemen naarmate de opleiding vordert. Het panel vindt het een goede ontwikkeling dat het opleidingsteam meer werkt met formatieve toetsing en feedback, wat zich naar verwachting nog verder zal ontwikkelen. Zij wil daarbij wel meegeven goed te kijken naar de belasting van docenten.

Toetsuitvoering

Het panel vindt de toetsuitvoering duidelijk en gestructureerd. Per route geeft het OER een duidelijk overzicht van het toetsprogramma. Per studiejaar en onderwijseenheid zijn de toetsen, de toetsvorm en de beoordelingswijze aangegeven. De toetsvorm varieert van theorietoets, open boek toets, symposium, participatie, behandelplan, verslagen en rapporten, assessments tot posterpresentatie (uit: Overzicht Toetsprogramma Vaktherapie 2020-2021 en 2021-2022). Het toetsprogramma weerspiegelt de vier leerlijnen in het curriculum. Iedere leerlijn heeft zijn eigen type toetsing. Horizontale samenhang tussen de toetsen ontstaat doordat de producten die aan de verschillende leerlijnen gekoppeld zijn, gerelateerd zijn aan de praktijk van de student. Verticale samenhang tussen de toetsen ontstaat doordat verschillende typen toetsen in de verschillende leerjaren terugkomen. Dit wordt door studenten waarmee het panel gesproken heeft duidelijk herkend en gewaardeerd, zowel de samenhang tussen de toetsen binnen een periode als de herhaling van stof en toetsen (met verdieping) door de jaren heen.

Bij de toetsuitvoering wordt voor eindwerken het vierogenprincipe gehanteerd. Kennisitems van kennistoetsen worden door meerdere docenten gemaakt. De presentaties, assessments en eindwerken worden door 2 examinatoren beoordeeld. Bij de beoordeling van opdrachten en projecten zijn steeds meerdere examinatoren betrokken.

Bij de uitvoering van de toetsing zijn de rollen en verantwoordelijkheden in het toetsproces verdeeld over docenten en een aantal commissies. De curriculumcommissie borgt de relatie tussen toetsing en leeruitkomsten. De examinatoren en modulocoördinatoren voeren de toetsing uit en evalueren de toetsresultaten. De toetscommissie borgt, namens de examencommissie, de toetsing.

Het panel heeft een doorsnede van de toetsen en beoordelingen kunnen inzien. Daaruit concludeert het panel dat de beoordelingen valide, betrouwbaar, onafhankelijk en navolgbaar/transparant zijn. Wel adviseert het panel om nog eens goed te kijken naar de opzet van de beoordelingsformulieren. Deze zijn nu alle in de vorm van voorgestructureerde rubrics. Zij adviseert voor sommige toetsen deze analytische structuur iets meer los te laten en meer uit te gaan van een holistische benadering, bijvoorbeeld in de leerlijn vaktherapeutisch middel. Wat in de rubrics staat, kan studenten helpen om zicht te krijgen op wat er in het verslag moet, maar dit kan ook in de vorm van een checklist in de studiehandleiding. Ook zag het panel bij diverse formulieren een discrepantie tussen de schriftelijke toelichting en de score in de rubric, zowel in positieve als negatieve zin. Zij wil het team aanbevelen onderling te kalibreren over het hanteren van de formulieren en de mate en formulering van de schriftelijke toelichting.

Toetsing afstudeerfase

Studenten werken aan hun eindniveau in de praktijk- en afstudeerfase. Dit wordt getoetst in vier eindwerken: 18 EC voor methodiek, 18 EC voor vaktherapeutisch middel, 12 EC voor onderzoek en 42 EC voor stage, zie onderstaande tabel 4. De praktijk- en afstudeerfase van de verkorte route is volledig gelijk aan die van het vierjarig programma, behalve dat de studenten van de verkorte route een vrijstelling hebben voor de minor.

LEERLIJN	ONDERDEEL	BEROEPSPRODUCT	LEERUITKOMST	EC'S
Praktijk	Stage	Eindevaluatie stage c.q. stageverslag	1, 2 en 3	42
	Supervisie	Eindevaluatie supervisie	4	
Onderzoek		Onderzoeksrapport & Presentatie en verdediging	5	18
Methodiek		Interventiebeschrijving	1, 5 en 6	18
Vaktherapeutisch middel: Drama, Beeldend Vormen of Muziek		Presentatie & verantwoordingsverslag	7, 8 en 9	18

Tabel 4, inrichting praktijk- en afstudeerfase Bachelor Vaktherapie NHL Stenden.

Eindwerken worden altijd beoordeeld door twee examinatoren (docenten), advies vanuit de praktijk wordt hierbij meegewogen. Bij de leerlijn onderzoek is de begeleider geen beoordelaar om de onafhankelijke toetsing te waarborgen. Voor de beoordeling van de stage wordt het praktijkadvies aangevuld met een advies van de methodiekdocent. De stage kan alleen afgerond worden als de voorbereidende opdrachten van methodiek zijn behaald.

Het panel vindt de opzet van het afstuderen en de structuur helder met de verdeling over de vier leerlijnen. Het panel vindt dat de wijze van toetsing wel veelal schriftelijk plaatsvindt. Dit, en de opbouw met vier eindonderdelen, zorgt voor een hoge werkdruk, zowel bij studenten als docenten. Meer afwisseling van toetsvormen geeft ook meer mogelijkheden het praktijkgerichte van de opleiding sterker terug te laten komen. Met de vooral schriftelijke eindwerken, waarvan sommige een eerder vast dan vrij format hebben, vindt het panel het soms lastig het daadwerkelijk proces in therapeutisch handelen van studenten terug te zien. In de zelfevaluatie las het panel dat dit aansluit bij de bevindingen van de werkveldadviescommissie na een eindwerkcalibratie methodiek. Het panel beveelt de opleiding dan ook aan in de aanloop naar de curriculumvernieuwing te onderzoeken hoe het afstuderen efficiënter ingericht kan worden met meer variëteit aan toetsvormen zoals bijvoorbeeld een forumtheater, tentoonstelling of mediumpresentatie aan peerjury met daardoor meer ruimte voor praktijk. Het panel ziet dat bijvoorbeeld het afstudeeronderdeel vaktherapeutisch middel vooral gaat om de persoonlijke ontwikkelingsweg van de student en vraagt zich af of daar een analytische beoordeling bij past zoals nu op papier staat. Wellicht is alleen een mondelinge presentatie en reflectie hiervoor ook een mogelijkheid in plaats van een groot schriftelijk werk.

Borging kwaliteit van de toetsing

Het panel is ervan overtuigd dat de examencommissie haar taken vervult zoals ze in de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) zijn vastgelegd. De examencommissie is georganiseerd op het niveau van de academie Gezondheidszorg en is samengesteld uit vertegenwoordigers van de opleiding HBO-V (voorzitter en lid), Vaktherapie (secretaris en lid) en de Master Health Innovation (lid). Daarnaast is een jurist als extern lid benoemd. De examencommissie wijst examinatoren aan en adviseert de opleidingen ten aanzien van het toetsprogramma. De examencommissie behandelt klachten en verzoeken met betrekking tot toetsing, verleent vrijstellingen en houdt toezicht op het toetsproces. Het vrijstellingenbeleid voor de verkorte route is vastgelegd in het document *Bachelor Vaktherapie Voltijd opleidingsvariant Vrijstellingenbeleid Vaktherapie 2021-2022*. Het panel vindt dit een heldere procedure. Voor de kwaliteitsborging heeft de examencommissie een toetscommissie ingesteld

die de kwaliteit van toetsen en het toetsproces evalueert met steekproefsgewijze controles van afgenomen toetsen. De voorzitter van de toetscommissie is tevens lid van de examencommissie.

De opleiding werkt met vaststaande scoring rubrics, waarin de competenties in verhouding tot de leeruitkomsten inzichtelijk zijn gemaakt. Studenten en ook docenten waarmee het panel gesproken heeft, geven aan dat zij hierdoor goed weten wat er van hen verwacht wordt. Het panel ziet dat dit structuur en helderheid geeft maar, zoals boven reeds benoemd, adviseert te onderzoeken of een iets minder analytische benadering voor sommige toetsen beter past.

De BKE is sinds enkele jaren onderdeel van de leergang Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB). Bijna alle docenten beschikken over een BKE-certificaat. Drie docenten zijn bezig met het BDB-traject (inclusief BKE) en drie nieuwe docenten starten hiermee in februari 2023. In studiejaar 2022-2023 gaan twee docenten aan een SKE-scholing deelnemen omdat zij lid worden van de examencommissie en de toetscommissie. De overige leden van de toetscommissie en de examencommissie hebben een SKE-certificaat of gaan dit halen. De leden van de curriculumcommissie en de teamleider zijn ook SKE gecertificeerd.

Externe validering

Externe validering vindt vooral plaats door het kalibreren met andere opleidingen Vaktherapie; in 2019 is gekalibreerd met Hogeschool Leiden en er wordt komend jaar een kalibratie gepland met Zuyd Hogeschool. Door de samenwerking met de andere Vaktherapie-opleidingen in het MOOV-On-project², is er veel uitwisseling van onderwijsmateriaal en is er tevens een visiedocument ontwikkeld gericht op het eindniveau van onderzoek. Voor methodiek is in studiejaar 2021-2022 een eindwerk gekalibreerd met de werkveldadviescommissie.

---

² Dit project van de vijf bacheloropleidingen Vaktherapie wil in gezamenlijkheid een verdere kwaliteitsslag maken in het onderzoeksonderwijs binnen de bacheloropleidingen Vaktherapie. Zie ook <https://kenvak.nl/onderzoek/moov-on/>.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De afstudeerfase is duidelijk omschreven en biedt ruime mogelijkheden om de leerresultaten op het gewenste niveau aan te tonen. De afstudeerwerken zijn vakinhoudelijk en onderzoekstechnisch van goed niveau. Het panel constateert daarnaast dat de werken relevant zijn voor het werkveld en de diversiteit ervan. Het panel vindt het een sterke keuze van de opleiding zich hard te maken voor het N=1 onderzoek. Zij vindt het positief dat de opleiding daarbij wel oog houdt voor voldoende variatie in onderzoeksmogelijkheden om te blijven aansluiten bij vragen uit de praktijk en behoeften van studenten.

Alumni voelen zich goed voorbereid en ervaren in de praktijk de waarde van de opleiding. Het panel moedigt de opleiding aan om alumni nog sterker en gestructureerder aan zich te binden, met betrokkenheid bij projecten en workshops maar ook door het organiseren van kennisbijeenkomsten.

Onderbouwing

Afstudeerproces

In de praktijk- en afstudeerfase behalen studenten de leerresultaten op eindniveau binnen de vier leerlijnen. Tabel 4 geeft weer welke beroepsproducten getoetst worden binnen de leerlijnen. In de zelfsturende leerteams (ZLT) leveren studenten aan het einde van jaar 2 een bouwplan aan met de inrichting van de praktijk- en afstudeerfase. Het panel vindt dat de opleiding aantoonbaar het eindniveau toetst zoals beschreven in standaard 1. Zoals benoemd in standaard 3 beveelt zij de opleiding wel aan te kijken naar hoe het afstuderen, met de vier eindwerken, efficiënter ingericht kan worden.

In de afgelopen jaren is binnen onderzoek de focus gelegd op N=1 onderzoek. De lector N=1 is hier nauw bij betrokken. In 2021-2022 is, in samenwerking met de lector, een ontwikkelgroep gestart om te kijken naar meerdere opties voor N=1 onderzoek, zodat er meer variatie kan worden aangebracht passend bij de vraag uit de praktijk. De opleiding ziet het N=1 onderzoek als een kracht van de opleiding omdat het sterk praktijkgericht is en de cliënt en de uitkomst van de behandeling centraal staan. Het panel vindt het een sterke keuze van de opleiding zich hard te maken voor het N=1 onderzoek. Zij juicht daarbij de aandacht voor het creëren van meer variatie in onderzoeksmogelijkheden toe. Dit sluit goed aan op de eerder bij standaard 2 benoemde suggestie vooral in te zetten op inhoudsbepaling bij het vormgeven van de eigen regie voor studenten.

Het panel is van mening dat het hele afstudeerproces uitgebreid beschreven is in de Praktijk- en Afstudeergidsen voor de voltijd en de verkorte route. Zij merkt hierbij op dat dit met 124 pagina's wel zeer omvangrijke documenten zijn. Dit sluit aan bij het beeld dat het panel heeft van een duidelijk gestructureerde en gedegen opleiding maar wellicht kan dit iets beknopter om de leesbaarheid en het overzicht voor de student te bevorderen.

Ontwikkelingen afgelopen jaren

De opleiding heeft de afgelopen jaren een aantal aanpassingen gedaan om het afstudeertraject te actualiseren en verder te verbeteren. Deze sluiten aan op de aanbevelingen vanuit de visitatie in 2016:

- Sinds studiejaar 2018-2019 vindt tijdens elk moduul een kalibratiesessie van een afstudeeronderzoek plaats. De lector N=1 onderzoek is hierbij betrokken.
- In 2021-2022 is een ontwikkelgroep gestart om te kijken naar meerdere opties voor N=1 onderzoek.
- Vanaf september 2017 is er meer gestuurd op reflectie op gebruikte literatuur in de eindwerken door dit expliciet terug te laten komen in de beoordeling als onderdeel van de scoring rubrics.
- Tijdens de eindpresentaties leggen studenten expliciet verband tussen de eigen werkwijze en het beroep.
- In studiejaar 2021-2022 is gestart met de bespreking van eindwerken met de werkveldadviescommissie, bijvoorbeeld van de interventiebeschrijving, het eindwerk van de leerlijn methodiek. Dit wordt jaarlijks herhaald.
- Er wordt jaarlijks gekalibreerd met andere vaktherapie opleidingen.

Producten van afgestudeerden

Het panel heeft vijftien afstudeerdossiers van de bacheloropleiding bestudeerd die zijn geselecteerd uit de twee meest recente afstudeerjaren. De vijftien werken zijn evenredig verdeeld over de afstudeervarianten en de voltijd en verkorte route. Het panel vond de eindwerken van voldoende niveau. Het panel constateert daarnaast dat de werken relevant zijn voor het werkveld en de diversiteit ervan. Een voorbeeld hiervan is een onderzoek naar de resultaten van beeldende therapie op compassiemoeheid, een relevant en actueel thema wat grondig uitgewerkt wordt. Ook een onderzoek naar een individuele dramatherapeutische behandeling voor hypersensitieve kinderen gericht op het versterken van sociaal adequaat gedrag vindt het panel een interessant onderwerp omdat het transdiagnostische factoren onder de loep neemt. De beoordeling hiervan door de examinatoren is scherp, helder en goed onderbouwd.

Het panel vond sommige werken wel vrij hoog beoordeeld. Het panel vond deze werken echter wel van voldoende niveau en geen reden geven tot zorg. Het panel vindt dat de eindwerken inhoudelijk uitgebreid onderbouwd beoordeeld zijn door de beoordelaars. Zij zag bij sommige beoordelingsformulieren, zoals benoemd bij standaard 3, soms discrepantie tussen de rubric-score en de schriftelijke toelichting.

Functioneren afgestudeerden

De opleiding kent een praktijk- en afstudeerfase die zich voor een groot deel afspeelt in de beroepspraktijk waardoor de afronding praktijkgericht is. Alumni zijn betrokken bij het onderwijs in de praktijkweken in jaar 1 en bij de mini-symposia in jaar 2, ook bieden zij vaak stages voor studenten. Uit een in juni 2022 uitgevoerd alumni-onderzoek blijkt dat respondenten vinden dat de opleiding goed voorbereid op de praktijk. Ook de alumni waarmee het panel gesproken heeft, geven aan tevreden te zijn over de opleiding. Zij voelen zich goed voorbereid, mede door het grote praktijkaandeel, en ervaren in de praktijk de waarde van de opleiding. Het panel ziet dat de response op het in juni 2022 uitgevoerde alumni-onderzoek met 43 studenten vrij laag was. Het panel moedigt de opleiding dan ook aan om alumni nog sterker en gestructureerder aan zich te binden, met betrokkenheid bij projecten en workshops maar ook door het organiseren van kennisbijeenkomsten.

Eindoordeel over de opleiding

	Bachelor Vaktherapie
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-bachelor Vaktherapie van NHL Stenden als **positief**.

Aanbevelingen

Standaard 1

- Geef ondernemerschap een duidelijker plek in het curriculum voor een nog betere aansluiting op de beroepspraktijk. Dit om studenten meer kennis te bieden over hoe als zelfstandig beroepsbeoefenaar na de studie een eigen praktijk op te zetten, met aandacht voor netwerkvorming, ethiek, wet- en regelgeving en aansluiting bij de beroepsvereniging.
- Laat het klinisch redeneren en het therapeutisch handelen, met aandacht voor de therapeutische relatie, meer zichtbaar worden in de leerresultaten, bijvoorbeeld in een praktijkgerichte, concrete uitwerking hiervan in de eindwerken.

Standaard 3

- Zorg voor goede onderlinge kalibratie voor wat betreft het hanteren van de beoordelingsformulieren en de mate en formulering van de schriftelijke toelichting. Dit om discrepantie tussen de schriftelijke toelichting en de score in de rubric te voorkomen.

Standaard 3 en 4

- Onderzoek, met als aanleiding de geplande curriculumvernieuwing, hoe het afstuderen efficiënter ingericht kan worden met meer variëteit aan toetsvormen en daardoor meer ruimte voor het praktijkgerichte karakter van de opleiding

Advies

Standaard 2

- Analyseer de relatie tussen de flexibele route in jaar 3 en 4 en het aantal langstudeerders. Dit om nog meer zicht te krijgen op de oorzaak van het relatief hoge aantal langstudeerders. Onderzoek hierbij of het accent sterker op inhouds- dan op tijdbepaling gelegd kan worden voor de invulling van de eigen regie.
- Bewaak als management goed de balans tussen de ambities voor de komende jaren en de werkdruk voor het team.

Standaard 3

- Laat voor sommige toetsen de vaststaande scoring rubrics, waarin de competenties in verhouding tot de leeruitkomsten inzichtelijk zijn gemaakt, meer los en pas een meer holistische benadering toe, met name in de leerlijn vaktherapeutisch middel.

Deel III

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Opleiding	Ba Vaktherapie	
Datum bezoek	Dinsdag 8 november 2022	
Ruimte	B-plein Rengerslaan 10	
Tijdstip	Onderwerp	Deelnemers
08.30-9.00 uur	Ontvangst en presentatie	Opleidingsmanagement
09.00-10.00 uur	Rondleiding	Docenten en studenten
10.00-11.00 uur	Voorbereiding en materiaalbestudering panel	
11.00-12.00 uur	Gesprek docenten en examinatoren	Docenten en examinatoren
12.00-13.00 uur	Overleg en lunch panel	
13.00-13.45 uur	Gesprek studenten	Studenten
13.45-14.00 uur	Pauze panel	
14.00-14.45 uur	Gesprek werkveld + alumni	Werkveld en alumni
14.45-15.00 uur	Pauze panel	
15.00-15.30 uur	Gesprek borging	Examencommissie (+ Toetscommissie) Opleidingscommissie
15.30-16.00 uur	Gesprek opleidingsmanagement	Opleidingsmanagement
16.00-17.00 uur	Beoordelingsoverleg panel en eventueel extra gesprek	
17.00-17.15 uur	Terugkoppeling bevindingen	Opleidingsmanagement en belangstellenden

2. Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie Vaktherapie NHL Stenden 2022
- Course Document Vaktherapie 2021-2022
- OER 2020-2021, map met alle documenten
- OER 2021-2022, map met alle documenten
- OER 2022-2023 bijlage 4 leerplanschema VR
- OER 2022-2023 bijlage 4 leerplanschema VT
- Verkorte route - Praktijk- en Afstudeergids 2020-2022 - student docent NL
- Verkorte route - Praktijk- en Afstudeergids 2021-2023 - student docent NL
- Voltijds route - Praktijk- en Afstudeergids 2020-2022 - student docent NL
- Voltijds route - Praktijk- en Afstudeergids 2021-2023 - student docent NL
- Jaarverslag examencommissie gezondheidszorg 2020-2021, 2021-2022
- Borging toetsen academie gezondheidszorg 2022-2023
- Afstudeerlijst Vaktherapie 2020-2021 en 2021-2022
- Beroepscompetentieprofiel Vaktherapeut 2020
- Gezond Opleiden Sectorplan hgzo 2021-2025
- Internationaliseringsbeleid Vaktherapie AGZ 2022-2025
- Landelijk Domeinprofiel Vaktherapeutische Beroepen 2016
- NHL Stenden Strategisch Onderwijsbeleid 2019-2024
- Overzicht personeel september 2022
- Teamplan Vaktherapie 2020-2021
- Teamplan Vaktherapie 2021-2022
- Toetsprogramma VTh 2020-2021 en 2021 en 2022
- Toetsprogramma VTh 2022-2023
- Verkorte route 2020-2021-Vaktherapie_vrijstellingenbeleid-VT
- Verkorte route 2021-2022-Vaktherapie_vrijstellingenbeleid-VT
- Selectie van 15 eindwerken: vijf uit studiejaar 2020-2021 en tien uit studiejaar 2021-2022 evenredig verdeeld over de afstudeerrichtingen en opleidingsvarianten voltijd en verkort.